EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 17.6.2026
COM(2026) 277 final

KOMISSION KERTOMUS EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin annetun direktiivin (EU) 2018/1673 arvioinnista

{SWD(2026) 148 final}

1. JOHDANTO

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät 23. lokakuuta 2018 direktiivin (EU) 2018/1673 rahanpesun torjumisesta rikosoikeudellisin keinoin, jäljempänä ’direktiivi’, ja se tuli voimaan 2. joulukuuta 2018. Direktiivillä tehostetaan lainvalvontaa ja oikeudellisia toimia rahanpesun torjumiseksi, edistetään rajatylittävää yhteistyötä sekä EU:ssa että kansainvälisesti ja täydennetään rahanpesun torjuntaa koskevaa laajempaa lainsäädäntökehystä.

Direktiiviä sovelletaan 25 jäsenvaltioon, eikä se sido Irlantia ja Tanskaa. Määräaika direktiivin saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä oli 3. joulukuuta 2020.

Direktiivissä vahvistetaan sellaisia tekoja koskevat vähimmäissäännöt, joita on pidettävä rahanpesurikoksina kaikissa jäsenvaltioissa (eli rikollisesta toiminnasta saatujen varojen siirtäminen tai muuntaminen, varojen laittoman alkuperän salaaminen tai peittely tai varojen hankkiminen, hallussa pitäminen tai käyttö tietoisena siitä, että ne on saatu rikollisesta toiminnasta), sekä seuraamukset tällaisista teoista. Direktiivissä määritellään rikolliset toimet, jotka ovat rahanpesun esirikoksia eli rikoksia, joista rahanpesun kohteena olevat varat ovat peräisin. Yhtenä uudistuksista direktiivi mahdollistaa syytteeseenpanon rahanpesusta tämän edellyttämättä esirikoksesta annettua tuomiota ja sitä, että viranomaiset selvittävät kaikki esirikokseen liittyvät tosiseikat (”erillinen rahanpesu”). Se mahdollistaa syytetoimet ja tuomion antamisen myös silloin, kun rahanpesuun syyllistyy rikoksentekijä, jonka toimilla kyseiset varat on hankittu (”itsepesu”). Direktiivi sisältää sääntöjä, joilla selvennetään, millä jäsenvaltiolla on toimivalta nostaa syyte rajatylittävissä tapauksissa. Lisäksi siinä vahvistetaan sekä luonnollisiin henkilöihin että oikeushenkilöihin sovellettavia seuraamuksia ja lisäseuraamuksia sekä ”raskauttavia asianhaaroja” koskevat vähimmäissäännöt.

Tällä kertomuksella vastataan direktiivin 14 artiklan toisessa kohdassa säädettyyn vaatimukseen, jonka mukaan Euroopan komission on annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomus, jossa arvioidaan direktiivin lisäarvoa rahanpesun torjunnassa sekä sen vaikutusta perusoikeuksiin ja -vapauksiin.

Tämä arviointikertomus perustuu komission Euroopan parlamentille ja neuvostolle antamaan kertomukseen direktiivin saattamisesta osaksi kansallista lainsäädäntöä – jota edellytetään 14 artiklan ensimmäisessä kohdassa – ja siinä arvioidaan, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet direktiivin noudattamiseksi. Direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä koskeva kertomus osoitti, että vaikka direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä pääosin direktiivin mukaisesti, voimaansaattamisessa on edelleen joitakin puutteita ja epäjohdonmukaisuuksia. Esimerkiksi jotkin jäsenvaltiot ovat saattaneet raskauttavia asianhaaroja koskevat säännökset osaksi kansallista lainsäädäntöään virheellisesti. Direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä koskeva kertomus on liitteessä.

Arvioinnin yksityiskohtaiset tulokset ja käytetyt menetelmät esitetään kertomukseen liittyvässä komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa.

Direktiivi on osa laajempaa rikollisten rahoitustoimien torjunnan välineistöä, joka on keskeinen osatekijä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa, kuten eurooppalaisessa sisäisen

turvallisuuden strategiassa (ProtectEU) korostetaan. Rikoshyödyn menetetyksi tuomitseminen on edelleen olennaisen tärkeää järjestäytyneiden rikollisryhmien hajottamiseksi, ja talousrikollisuuden torjuntaa ja varojen takaisinhankinnan edistämistä koskevan EU:n lainsäädännön tehokas täytäntöönpano on tässä keskeinen toimenpide.

2. TAUSTAA

Direktiivin yleisenä tavoitteena on vahvistaa oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten rahanpesun vastaisia toimia kaikissa jäsenvaltioissa. Vaikka kaikki jäsenvaltiot ovat kriminalisoineet rahanpesun, rahanpesurikoksen määrittelytavassa, esirikosten määritelmän soveltamisalassa sekä seuraamuksissa on huomattavia eroja. Aiempi kehys ei ollut riittävän johdonmukainen eikä kattava, minkä vuoksi se oli tehottomampi ja antoi rikollisille ja terroristeille mahdollisuuden hyödyntää heikompia kansallisia järjestelmiä. Näiden tarpeiden täyttämiseksi direktiivillä otettiin käyttöön **EU:n yhteinen kehys rahanpesun kriminalisoimiseksi ja oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten toimien lujittamiseksi**. Sen yleisenä tavoitteena on vahvistaa EU:n rahanpesun torjuntajärjestelmää rikosoikeuden avulla.

Tämä jakautuu seuraaviin erityistavoitteisiin:

- kriminalisoidaan rahanpesu tehoavalla tavalla koko EU:ssa
- otetaan käyttöön selkeät ja yhdenmukaiset määritelmät esirikoksille
- vahvistetaan johdonmukaiset ja oikeasuhteiset seuraamukset
- lisätään yhteistyötä ja tietojenvaihtoa jäsenvaltioiden välillä.

Direktiiviltä odotetaan seuraavia vaikutuksia:

- tutkintatoimien ja rahanpesuun syyllistyneiden syytteeseenpanon tehostuminen yhdenmukaistamalla rikosten määritelmiä ja seuraamuksia
- EU:n kansalaisten ja sisämarkkinoiden parempi suojelu järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin rahoituksen muodostamilta uhkilta, kun viranomaisten käytettävissä on tehokkaita välineitä rahanpesun tutkimiseksi ja rikoksentekijöiden, myös oikeushenkilöiden, saattamiseksi oikeuden eteen
- tehokkaammat ja koordinoidummat rajatylittävät toimet rahanpesun torjumiseksi tehostamalla jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja tietojenvaihtoa
- tehokkaammat tutkintakeinot, joita viranomaiset voivat käyttää rahanpesun tutkinnassa
- toimenpiteet, joilla tehostetaan menetetyksi tuomitsemista lisäämällä rahanpesurikoksista saadun tuoton jäljittämistä, jäädyttämistä ja menetetyksi tuomitsemista.

Tämä arviointikertomus kattaa direktiivin lainsäädäntöön liittyvän ja käytännön soveltamisen, jota analysoidaan vaikuttavuuden, tehokkuuden, johdonmukaisuuden, EU:n tason lisäarvon ja merkityksellisyyden kannalta paremman sääntelyn periaatteiden mukaisesti, sekä sen vaikutuksen perusoikeuksiin ja -vapauksiin, kuten direktiivin 14 artiklan toisessa kohdassa

edellytetään. Arviointikertomuksessa esitetään myös päätelmiä ja konkreettisia suosituksia tulevia toimia varten.

Arvioinnissa tukeuduttiin ulkoiseen tutkimukseen[1], johon sisältyi muun muassa asiakirjatutkimus, haastatteluja, kohdennettuja kuulemisia ja kyselytutkimuksia. Arviointia laadittaessa kuultiin useita sidosryhmiä, kuten EU:n virastoja ja elimiä, oikeusviranomaisia, lainvalvontaviranomaisia, varallisuuden takaisin hankinnasta vastaavia toimistoja, rahanpesun selvittelykeskuksia, oikeudellisia asiantuntijoita, kansalaisjärjestöjä, ajatushautomoita ja akateemisia laitoksia. Arviointi kattaa ajanjakson 2018–2025.

3. TÄRKEIMMÄT HAVAINNOT

Tässä jaksossa esitetään direktiivin vaikuttavuutta, tehokkuutta, johdonmukaisuutta, EU:n tason lisäarvoa ja merkityksellisyyttä koskevat arvioinnin tulokset. Lisäksi tässä esitetään arvioinnin tulokset direktiivin vaikutuksesta perusoikeuksiin ja -vapauksiin, kuten direktiivin 14 artiklan toisessa kohdassa nimenomaisesti edellytetään.

3.1. Vaikuttavuus

Vaikuttavuuden osalta arvioinnissa todetaan, että **direktiivi on edistänyt merkittävästi rahanpesurikosten ja seuraamusten yhdenmukaistamista jäsenvaltioissa** ja tarjonnut alan toimijoille uusia välineitä rahanpesun torjumiseen. Koska direktiivillä varmistetaan, että monenlaisista voittoa tuottavista rikoksista saatujen varojen kaikki merkitykselliset rahanpesumenetelmät kriminalisoidaan, se antaa viranomaisille mahdollisuuden tutkia nykyistä vaikuttavammin kaikkea laittomien varojen pesuun liittyvää toimintaa ja ryhtyä sen perusteella syytetoimiin. **Muun muassa erillistä rahanpesua ja itsepesua koskevien uusien sääntöjen käyttöönotolla** on tässä mielessä ollut erityistä merkitystä, sillä tällaisista teoista voidaan nyt nostaa syyte kaikissa jäsenvaltioissa.

Tältä osin oikeus- ja lainvalvontaviranomaiset korostivat direktiivin tuomia selkeitä hyötyjä, erityisesti esirikoksen toteen näyttämisen tarpeen poistamista rahanpesua koskevista syytetoimista, mikä on helpottanut oikeudellisia menettelyjä. Oikeusviranomaiset korostivat myös sitä, että itsepesun muodostaman rikoksen käyttöönotto on laajentanut syyttäjän valtuuksia. Nämä muutokset ovat oikeus- ja lainvalvontaviranomaisten mukaan myös **lisänneet** rahanpesulainsäädännön **pelotevaikutusta**.

Mahdollisuudet nostaa syytteitä oikeushenkilöitä vastaan ja soveltaa ankarampia seuraamuksia tapauksissa, joissa ilmoitusvelvollinen[2] syyllistyy rahanpesuun, antavat viranomaisille mahdollisuuksia torjua tehokkaammin rikollisten perustamia monimutkaisia järjestelyjä, joilla he salaavat laittomat voittonsa, ja **parantavat siten sisämarkkinoiden suojelua** järjestäytyneen rikollisuuden ja terrorismin rahoituksen muodostamilta uhkilta, ja alan toimijat

[1] Linkki tutkimukseen (tutkimusta ei ole vielä julkaistu, lisätään sisäisen lausuntokierroksen jälkeen).

[2] Ks. erityisesti rahoitusjärjestelmän käytön estämisestä rahanpesuun tai terrorismin rahoitukseen 20 päivänä toukokuuta 2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/849 2 artiklan 1 kohta (EUVL L 141, 5.6.2015, s. 73–117), viimeisin konsolidoitu toisinto saatavilla osoitteessa *EUR-Lex – 02015L0849-20241230 – FI – EUR-Lex*.

korostavat luonnollisista henkilöistä erillisten oikeushenkilöiden riippumattoman syytteeseenpanon sekä yleensä raskauttavien asianhaarojen pelotevaikutusta.

Toinen seikka, joka on lisännyt rahanpesun torjunnan vaikuttavuutta, on rahanpesurikosten **tutkintakeinojen laajentaminen**. Sidosryhmät ilmoittivat, että direktiivissä säädetty velvoite asettaa järjestäytyneen rikollisuuden tapauksissa käytetyt tutkintatekniikat käytettäviksi rahanpesun tutkintatoimissa sekä seuraamusten enimmäistason nostaminen ovat helpottaneet erikoistuneiden keinojen, kuten viestinnän kuuntelun, käyttöä. Näin voidaan seurata rahajälkeä ja annetaan viranomaisille mahdollisuus kerätä lisätodisteita ja lisätään näin niiden valmiuksia paljastaa ja hajottaa rikollisverkostoja ja takavarikoida niiden rahavaroja, mikä parantaa **EU:n kansalaisten suojelua** järjestäytyneen rikollisuuden uhalta.

Lisäksi direktiivi on oikeusviranomaisten ja joidenkin lainvalvontaviranomaisten mukaan edistänyt yleisesti **vaikuttavampia ja paremmin koordinoituja rajatylittäviä rahanpesun vastaisia toimia**, koska sillä on yhdenmukaistettu rahanpesurikokset aiempaa paremmin koko EU:ssa ja annettu selkeät säännöt siitä, mikä maa on toimivaltainen johtamaan tietyn tapauksen tutkintaa ja syytetoimia. Yhteenvetona voidaan todeta, että lähentämällä oikeudellisia kehyksiä direktiivi on antanut eri jäsenvaltioiden viranomaisille mahdollisuuden ”puhua yhteistä kieltä”: mitä yhtenäisempiä rikosten määritelmät ja seuraamukset ovat eri lainkäyttöalueilla, sitä helpompi viranomaisten on tehdä rajat ylittävää yhteistyötä ja tunnustaa toisessa jäsenvaltiossa annetut tuomiot.

Useat **haasteet heikentävät kuitenkin jossain määrin direktiivin vaikuttavuutta**.

Yksi haaste liittyy **erillisen rahanpesun** epäjohdonmukaiseen tulkintaan ja soveltamiseen eri jäsenvaltioissa, mikä aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta ja ongelmia tutkinta- ja syytetoimissa. Siinä, missä määrin esirikoksen tapahtuminen on todistettava, on suuria eroja jäsenvaltioiden välillä: joissakin maissa viranomaisten on todistettava vain, että rahanpesun kohteena olevat varat on saatu jostain aiemmasta rikollisesta toiminnasta, kun taas muissa maissa viranomaisten on yksilöitävä esirikos selkeästi ja joissakin tapauksissa jopa osoitettava rikoksen tekopaikka ja -aika (ks. myös direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä koskevan kertomuksen sivut 3–4). Sen vuoksi direktiivin vaikuttavuus erillisen rahanpesun syytteeseenpanon helpottamisessa vaihtelee eri puolilla EU:ta: tämä johtuu direktiivin epämääräisestä sanamuodosta, joka mahdollistaa näin vaihtelevat täytäntöönpanotoimenpiteet. Jäsenvaltioiden lainkäyttöalueilla on myös toisistaan poikkeavia tulkintoja **varoista, jotka voivat olla rahanpesun kohteena**. Vaikka direktiivissä annetaan kaiken kattava varojen määritelmä, joka käsittää kaikenlaiset rahanpesutoimet, joidenkin jäsenvaltioiden lainsäädännössä ei pidetä säästyneitä kustannuksia (kuten verorikoksen vuoksi maksamatta jätettyjä veroja) varoina, jotka voivat olla rahanpesun kohteena. Nämä jäsenvaltiot katsovat, että rahanpesurikoksen kohteena voivat olla ainoastaan varat, jotka tosiasiallisesti lisäävät henkilön omaisuutta, kuten laittomasta huumausainekaupasta tai veronhuojennuksesta saadut varat. Nämä maat jättävät rahanpesurikoksen kohteena olevien varojen soveltamisalan ulkopuolelle varat, jotka on säästetty jättämällä arvonlisävero lainvastaisesti maksamatta. Tämä on huomattava puute, kun otetaan huomioon alv-petosten vaikutus julkisiin

talousarvioihin, sillä Europolin[3] ja Euroopan syyttäjänviraston[4] mukaan tällaiset petokset maksavat veroviranomaisille vuosittain useita kymmeniä miljardeja euroja.
Lisäksi on huomattava, että säännös **lainkäyttövallan ulottamisesta rahanpesurikoksiin** – erityisesti **10 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla**, jos rikoksentekijä on jäsenvaltion kansalainen – on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä eri tavoin varsinkin **kaksoisrangaistavuuden**[5] osalta.

Yksi erityinen osa-alue, jonka suhteen arvioinnissa ei tehty vaikuttavuutta koskevia johtopäätöksiä, on direktiivin odotettu vaikutus menetetyksi tuomitsemista koskevien toimenpiteiden vahvistamiseen. Tämä johtuu erityisesti rikosoikeudellisten menettelyjen kestosta, minkä vuoksi aiheesta ei ole riittävästi tietoja. Lisäksi on huomattava, että direktiivin 9 artiklassa viitataan ainoastaan menetetyksi tuomitsemisesta annetun direktiivin 2014/42/EU soveltamiseen, ja tämä direktiivi korvattiin vuonna 2024 uudella varojen takaisinhankintaa ja menetetyksi tuomitsemista koskevalla direktiivillä. Näin ollen tällaisia näkökohtia voidaan analysoida vasta jälkimmäisen välineen arvioinnissa, joka komission on toimitettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään 24. marraskuuta 2031.

3.2. Tehokkuus

Tehokkuuden osalta kustannuksia ja hyötyjä voidaan arvioida vain alustavasti, koska rahanpesutapauksia koskevat rikosoikeudelliset menettelyt kestävät pitkään. Näin ollen direktiivin määrällinen vaikutus (syytteiden ja tuomioiden määrä sekä näissä rahanpesutapauksissa jäädytettyjen ja menetetyksi tuomittujen varojen määrä) näkyy kokonaisuudessaan vasta tulevina vuosina.

Sidosryhmien näkemykset vaihtelevat (jotkin sidosryhmät suhtautuivat direktiiviin neutraalisti, kun taas toisilla oli vastakkaisia näkemyksiä siitä, olivatko direktiivin hyödyt suuremmat kuin siihen liittyvät kustannukset), koska raportoitujen tietojen puutteen vuoksi sekä rahallisia että hallinnollisen rasituksen aiheuttamia kustannuksia ei ole ollut mahdollista arvioida kattavasti suhteessa esimerkiksi syytteiden ja tuomioiden määrään ja kyseisissä rahanpesutapauksissa jäädytettyjen ja menetetyksi tuomittujen varojen määrään. Suurin osa kuulemistoimiin osallistuneista jäsenvaltioista ilmoitti joka tapauksessa, että täytäntöönpanokustannukset ja hallinnollinen rasitus olivat olemattomat tai hyvin vähäiset. Tämä kuvastaa direktiivin luonnetta, sillä se edellyttää pääasiassa muutoksia jäsenvaltioiden rikos- tai rikosprosessilakeihin, ja tällaiset muutokset kansalliseen lainsäädäntöön aiheuttavat vain vähäisiä lisäkustannuksia. Joitakin direktiivistä aiheutuvia lisäkustannuksia syntyy oikeus- ja lainvalvontaviranomaisille suunnatusta koulutuksesta, joka koskee erityisesti direktiivillä rahanpesun määritelmään sisällytettyjen uusien rahanpesumuotojen tutkintaa ja syytetoimia. Yleisesti ottaen sidosryhmät toteavat, että direktiivi on antanut viranomaisille

[3] https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf.
[4] EPPO korosti vuoden 2024 vuosikertomuksessaan, että alv-petosten osuus tutkinnan kohteena olleista arvioiduista kokonaisvahingoista oli yli 53 prosenttia ja niiden aiheuttama vahinko oli arviolta 13,15 miljardia euroa; https://www.eppo.europa.eu/assets/annual-report-2024/pdfs/EPPO_Annual_Report_2024_en.pdf.
[5] Kaksoisrangaistavuuden periaatteen mukaan lainkäyttövalta voidaan ulottaa johonkin tekoon vain silloin, kun kyseinen teko on kriminalisoitu sekä syytetoimet toteuttavassa valtiossa että valtiossa, jossa se on tehty.

uusia välineitä rahanpesurikosten tulokselliseenpaan tutkintaan ja syytteeseenpanoon, kun taas täytäntöönpanokustannusten ilmoitetaan olevan vähäisiä, mikä viittaa siihen, että direktiivin vaikutus tehokkuuteen on kokonaisuutena myönteinen.

3.3.Sisäinen ja ulkoinen johdonmukaisuus

Sisäisen johdonmukaisuuden osalta arviointi osoittaa, että direktiivin eri osat toimivat hyvin yhdessä sen tavoitteiden saavuttamiseksi ja että direktiivin eri säännökset eivät ole keskenään ristiriitaisia.

Ulkoinen johdonmukaisuus kattaa sekä kansainvälisen että EU:n tason.

Arvioinnissa huomautetaan, että **kansainvälisellä** tasolla direktiivi **ei ole täysin yhdenmukainen Euroopan neuvoston Varsovan yleissopimuksen**[6] **kanssa**. Yleissopimus sisältää rahanpesun kriminalisointia koskevia sääntöjä, joilla säännellään suurelta osin direktiivin soveltamisalaan kuuluvia asioita. EU allekirjoitti yleissopimuksen vuonna 2009 mutta ei ole vielä ratifioinut sitä. Direktiivin 2 artiklan 1 alakohdassa rajoitetaan esirikosten soveltamisalaa Varsovan yleissopimukseen verrattuna, mikä on yleissopimuksen mukaan sallittua. Komissio aikoo hyväksyä ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jotta EU voisi ratifioida Varsovan yleissopimuksen, ja se saattaa käsitellä tätä kysymystä tässä yhteydessä.

EU:n tasolla direktiivi on **yhdenmukainen muiden tällä alalla annettujen säädösten kanssa**. Kuten eurooppalaisessa sisäisen turvallisuuden strategiassa (ProtectEU)[7] todetaan, EU on pönkittänyt toimiaan uusilla rahanpesuntorjuntasäännöillä ja muun muassa perustamalla EU:n rahanpesuntorjuntaviranomaisen sekä uudella varojen takaisinhankintaa ja menetetyksi tuomitsemista koskevalla direktiivillä, joka on ratkaisevan tärkeä järjestäytyneen rikollisuuden taustalla olevien taloudellisten motiivien poistamiseksi, laittomien varojen jäädyttämiseksi nopeasti ja rikoshyödyn menetetyksi tuomitsemiseksi. Tämä kehitys on linjassa direktiivin avulla tehostettujen rahanpesun vastaisten rikosoikeudellisen toimien kanssa.

Direktiivissä on kuitenkin joitakin puutteita verrattuna uusimpiin rikosoikeudellisiin direktiiveihin, jotka koskevat esimerkiksi ympäristörikollisuutta tai rajoittavien toimenpiteiden rikkomista, luonnollisille henkilöille määrättävien lisäseuraamusten ja oikeushenkilöille määrättävien seuraamusten soveltamisen osalta.

Luonnollisille henkilöille määrättävien lisäseuraamusten soveltamisen osalta direktiivissä edellytetään, että jäsenvaltiot ottavat käyttöön vankeusrangaistuksen lisäksi lisäseuraamuksia tai -toimenpiteitä rahanpesuun syyllistyneitä vastaan täsmentämättä toimenpiteiden tyyppiä, mikä aiheuttaa eroja kansallisissa täytäntöönpanosäännöksissä. Uudemmissa EU:n rikoslainsäädäntöä koskevissa välineissä luetellaan sitä vastoin nimenomaisesti mahdolliset toimenpiteet, joita jäsenvaltiot voivat soveltaa luonnollisiin henkilöihin, kuten sakot, julkisen rahoituksen epääminen ja kielto osallistua tarjouskilpailumenettelyihin, lupien peruuttaminen tai väliaikaiset kiellot asettua ehdolle julkiseen virkaan.

---

[6] Rikoksen tuottaman hyödyn rahanpesua, etsintää, takavarikkoa ja menetetyksi tuomitsemista sekä terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus (CETS nro 198).

[7] EUR-Lex – 52025DC0148 – FI – EUR-Lex.

Tilanne on samankaltainen **oikeushenkilöille määrättävien seuraamusten** osalta. Direktiivissä edellytetään, että jäsenvaltiot säätävät rikosoikeudellisista tai muista sakoista, ja se sisältää luettelon mahdollisista lisäseuraamuksista, jotka ovat pelkästään valinnaisia ja joita ei ole määritelty riittävän yksityiskohtaisesti. Vaikka tällä tavoin annetaan jäsenvaltioille tarvittava joustovara, tämä poikkeaa viimeisimmästä rikosoikeudellisesta lainsäädännöstä, jossa säädetään kaikkien rikosten enimmäissakkojen vähimmäistasosta laskettuna joko prosenttiosuutena asianomaisen oikeushenkilön maailmanlaajuisesta kokonaisliikevaihdosta tai kiinteän määrän perusteella[8].

3.4. EU:n tason lisäarvo

EU:n tason lisäarvon osalta direktiivin täytäntöönpano tuottaa EU:n tason lainsäädäntötoimista aiheutuvaa **selkeää hyötyä**, jota jäsenvaltiot yksinään eivät todennäköisesti olisi saaneet aikaan. Direktiivillä on luotu **yhtenäisemmät tasapuoliset toimintaedellytykset rahanpesun torjumiselle kaikkialla EU:ssa**, mitä oikeusalan ja lainvalvonnan sidosryhmät pitävät myönteisenä, koska se lisää oikeudellista johdonmukaisuutta ja helpottaa rajatylittävää yhteistyötä. Edellä mainitut eroavuudet rahanpesurikosten määrittelyssä ja syytteeseenpanossa erityisesti erillisen rahanpesun osalta sekä vapaaehtoisten säännösten (”jäsenvaltiot voivat” -tyyppisten lausekkeiden) erilainen soveltaminen luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden seuraamusten osalta osoittavat kuitenkin, että EU:n laajuista yhdenmukaistamista on vielä mahdollista lisätä.

3.5. Merkityksellisyys

Direktiivin tavoitteet ja toimenpiteet ovat edelleen merkityksellisiä rahanpesuun ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen liittyvien haasteiden kannalta: Europolin vakavaa ja järjestäytynyttä rikollisuutta koskevan uhkakuva-arvion 2025 mukaan rahanpesulla on edelleen keskeinen sija, jotta rikolliset voivat hyötyä laittomasta toiminnasta, ja se on järjestäytyneen rikollisuuden selkäranka.[9] Lisäksi rahanpesun toimintatapoihin liittyy usein monia EU:n ulkopuolisilla lainkäyttöalueilla toteutettavia liiketoimia, joissa hyödynnetään sääntelyeroja ja joilla luodaan monimutkainen rahajälki, mikä tekee talousrikosten tutkinnasta haastavaa. Sen vuoksi yhdenmukaistetut rikosoikeudelliset toimet eri jäsenvaltioissa ovat edelleen erittäin tärkeitä. Samalla on Europolin mukaan yhä yleisempää, että digitaaliset alustat ja uudet teknologiat helpottavat rahanpesua.[10] Direktiivin teknologianeutraalin luonteen ansiosta rikosoikeudelliset toimet voidaan mukauttaa tähän kehitykseen ja varmistaa, että direktiivi säilyttää merkityksellisyytensä teknologian kehityksestä riippumatta.

3.6. Vaikutukset perusoikeuksiin ja -vapauksiin

[8] Esimerkiksi ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin 11 päivänä huhtikuuta 2024 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä (EU) 2024/1203 velvoitetaan jäsenvaltiot säätämään tietyistä rikoksista oikeushenkilöille määrättävistä sakoista. Direktiivissä täsmennetään lisäksi, että näiden sakkojen enimmäismäärä on vähintään viisi prosenttia liikevaihdosta tai 40 000 000 euron kiinteä määrä tietyistä ympäristön pilaantumiseen liittyvistä rikoksista ja kolme prosenttia liikevaihdosta tai 24 000 000 euroa muista rikoksista, kuten luonnonvaraisten eläinten ja kasvien laittomasta kaupasta.

[9] europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf.

[10] Ks. edellinen alaviite.

Jäsenvaltioiden viranomaiset sekä EU:n ja kansainväliset elimet katsovat, että direktiivi on yleisesti ottaen perusoikeusnormien, myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan, mukainen, tai ilmoittivat, ettei niillä ollut käyttävissään tietoja. Muut sidosryhmät – erityisesti kansalaisjärjestöt, ajatushautomot ja tiedeyhteisö – ilmaisivat huolensa mahdollisesta vaikutuksesta syyttömyysolettaman suojaan erillisen rahanpesurikoksen käsittelyn yhteydessä, *ne bis in idem* -periaatteesta itsepesun yhteydessä[11] sekä rikosten ja seuraamusten määritelmien selkeydestä ja/tai jälkimmäisten oikeasuhteisuudesta erityisesti silloin, kun esirikos on vähäinen rikos.

Kaiken kaikkiaan useimmilta sidosryhmiltä saadun palautteen perusteella voidaan päätellä, että rahanpesurikosten määritelmä on muotoiltu selkeästi, täsmällisesti ja ennakoitavissa olevalla tavalla ja että seuraamukset ovat asianmukaisia ja oikeasuhteisia rikosten vakavuuteen nähden. Perusoikeudet turvataan kuudessa prosessuaalisia oikeuksia koskevassa EU:n direktiivissä, perusoikeuskirjassa ja Euroopan ihmisoikeussopimuksessa vahvistetuilla säännöillä sekä rikosoikeuden yleisillä periaatteilla. Lisäksi direktiivin saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä säädettyjen kansallisten sääntöjen soveltaminen edellyttää niiden kansallisten tuomioistuinten suorittamaa valvontaa, joiden tehtävänä on varmistaa, että nämä säännöt ovat perusoikeuksien ja -vapauksien mukaisia.

4. PÄÄTELMÄT JA ARVIOINNISTA OPITUT ASIAT

Direktiivin katsotaan suurelta osin saavuttaneen tavoitteensa, sillä se on parantanut toimivaltaisten viranomaisten valmiuksia tutkia rahanpesua ja aloittaa siihen liittyviä syytetoimia tehokkaampien rikosten määritelmien ja seuraamusten avulla ja helpottanut rajatylittäviä tutkintatoimia aiheuttamatta merkittäviä lisäkustannuksia tai vaikuttamatta kielteisesti perusoikeuksiin. Jäljellä on kuitenkin vielä joitakin haasteita, jotka liittyvät erityisesti direktiivin joidenkin säännösten vaikuttavuuden lisäämiseen ja niiden johdonmukaisuuteen muiden EU:n välineiden kanssa.

Lisäksi direktiivin täysi vaikutus näkyy rikosoikeudellisten menettelyjen keston vuoksi vasta tulevina vuosina. Sen vuoksi on tärkeää, että komissio seuraa edelleen direktiivin vaikutuksia, myös perusoikeuksiin ja -vapauksiin kohdistuvia vaikutuksia.

Arvioinnissa on tullut esiin joitakin kokemuksia, jotka jäsenvaltiot saattavat haluta ottaa huomioon saattaessaan direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään ja pannessaan sen täytäntöön.

- **Erillisen rahanpesun määritelmän selkeyttäminen**

Sen varmistamiseksi, että viranomaisia ei velvoiteta näyttämään toteen kaikkia esirikokseen liittyviä tosiseikkoja, olisi selkeytettävä **sääntöjä esirikoksen tai rahanpesun kohteena olevien varojen laittoman alkuperän toteamiseksi vaadittavista edellytyksistä**. Tämä

[11] Esimerkiksi itsepesussa esirikoksen ja rahanpesurikoksen välinen ero ei useinkaan ole yksiselitteinen, joten vaarana on, että samasta teosta määrätään kaksi rangaistusta, jos rikoksentekijä tuomitaan sekä esirikoksesta että rahanpesurikoksesta.

edistäisi erillisen rahanpesurikoksen yhdenmukaista käsittelyä ja helpottaisi rahanpesua koskevia tutkinta- ja syytetoimia kaikissa EU:n jäsenvaltioissa.

- **Luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille määrättävien enimmäisseuraamusten vähimmäistasojen arviointi sekä lisäseuraamusten ja -toimenpiteiden vahvistaminen**

Johdonmukaisuutta lisäisi luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille määrättäviä seuraamuksia koskevien säännösten yhdenmukaistaminen hiljattain hyväksytyn rikosoikeutta koskevan EU:n lainsäädännön, kuten ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin annetun direktiivin (EU) 2024/1203 ja unionin rajoittavien toimenpiteiden rikkomisesta annetun direktiivin (EU) 2024/1226, kanssa. Tässä yhteydessä olisi vahvistettava, minkä tyyppisiä lisäseuraamuksia tai -toimenpiteitä jäsenvaltiot voivat määrätä rahanpesuun syyllistyneille vankeusrangaistuksen lisäksi, sekä oikeussubjekteille määrättävät erityiset seuraamukset, erityisesti sakkojen enimmäismäärän vähimmäistaso, joka lasketaan joko oikeushenkilön maailmanlaajuisen liikevaihdon perusteella tai kiinteänä määränä. Näin varmistettaisiin tasapuolisuus kaikkien jäsenvaltioiden kesken ja vahvistettaisiin rahanpesurikoksista määrättävien seuraamusten pelotevaikutusta.

- **Varojen määritelmän tarkentaminen**

”Varojen” määritelmää olisi tarkennettava siten, että siihen sisällytetään selväsanaisemmin kaikenlaiset mahdolliset laittomat hyödyt, mukaan lukien suorat tuotot, verorikoksista johtuvat säästöt kuluissa ja rikollisesta toiminnasta saatavat välilliset hyödyt.

- **Yhdenmukaisuus kansainvälisten välineiden kanssa**

Direktiivin saattaminen Varsovan yleissopimuksen mukaiseksi lisäisi näiden kahden välineen keskinäistä johdonmukaisuutta.

- **Direktiivin vaikutusten seuranta**

Direktiivin vaikutusten seuraamiseksi komissio jatkaa yhteistyötä sidosryhmien kanssa eri foorumeilla, kuten EU:n kriminaalipolitiikkaa käsittelevässä komission asiantuntijaryhmässä, talousrikostutkijoiden rahanpesun vastaisessa operatiivisessa verkostossa (AMON-verkosto), Euroopan monialaisella rikosuhkien torjuntafoorumilla (EMPACT), uudessa varojen takaisin hankintaa ja menetetyksi tuomitsemista käsittelevässä yhteistyöverkostossa, CARIN-verkostossa (Camden Asset Recovery Inter-Agency Network), Eurojustin rahanpesua ja varojen takaisinperintää käsittelevässä oikeudellisessa fokusryhmässä ja järjestäytyneeseen rikollisuuteen erikoistuneessa Euroopan oikeudellisessa verkostossa.

Komissio jatkaa vuoropuheluaan jäsenvaltioiden ja kaikkien sidosryhmien kanssa varmistaakseen, että rahanpesuun liittyvät rikosoikeudelliset toimet ovat tehokkaita, tätä alaa koskevien EU:n toimintapolitiikkojen mukaisia ja ajantasaisia, kun otetaan huomioon uudet suuntaukset ja rikollisryhmien muuttuvat toimintatavat rahoitusalalla.

Näillä suosituksilla annetaan merkittävä panos EU:n tason pyrkimyksiin edistää rahavirtojen seuraamiseen perustuvaa lähestymistapaa keskeisenä järjestäytyneen rikollisuuden torjunnan

osatekijänä. Tätä osa-aluetta korostetaan ProtectEU-strategiassa oleellisena pyrittäessä varmistamaan tehokkaat oikeudelliset toimet kaikkein uhkaavimpia rikollisverkostoja vastaan.